

Pomhaj Boh!

Cíklo 10.
10. měrza

Lètnik 5.
1895.

Serbiske njedželske lopjenka.

Wudawaju šo kóždu škobtu w Ssmolerjez knihicízishezérem w Budyschinje a šu tam dostacé sa schtwórtlétmu pschedplatu 40 np.

Njedžela Reminiscere.

Vj. 40, 18: „Ja šym khudy a hubjeny, tón Knjes pak šo stara sa mnje; ty šy mój pomožnik a mój wumóžnik; mój Božo njekhomidž šo.“

Stajna skóržba wo khudobu a hubjenoséz czechnje psches našche dny. Sawěicze je woboje jara wjele w dzenžnišchim ſwécze namakacž. A khudobu a hubjenoséze budže tam hiſcheze pschezo wjazy hŕdzež wot wérn wotpadienju sa tym ſteja, so býchu wschédniye šo derje měli w kraſným wjeſelu. Ssu hoútwu sa ſbožom wotmolowali. Je běžaza kula, na kotrejž pschibohowka ſboža ſedži. A tón, kiz sa njej honi na džiwyml konju w ſlepej horzej žadosezí, njepytnje, so jeho khrobky pucž psches czeńku rjadu wjedze, pod kotrejž šo hľubina wotewrja. Wón tež nima žaneje khwile, hiſcheze ras sa tym hladocž. Hewak by widzeč dyrbjat, kaf ſmijercž jemu na pjatomaj ſedži a ruku sa nim wupſchestrje, bjes tym, so ſbože jemu wueženje. Piched nimi ſbože, sa nimi ſmijercž, pod nimi hľubina. Haj czi, s kotrejmiž tak ſteji, dyrbjia ſe ſtyskniwej wutrobu ſdychowacž: Ja šym khudy a hubjeny. Węczna hľubina a węczna ſmijercž je jich džel, hdyž šo njewobroča ſ temu, kiz jim druhe bohatſtwo poſcieža, hacž ſ prochoſteje ſemje wuryja.

Bohatſtwo bjes Boža je brémjo a staroſež a jēd ſa dusche. A khudoba a hubjenoséz bjes Boža, haj, kotrehož to potrjechi, teho pucž, wýſche kotrehož ſchera kurjala leži, wjedze psches njefkonečne polo połne czeńjow a wóſtow, sa nim ſmijercž, na konzu pucža hľubina. Pobožny Matěj Kládius je ras prajit: Ssu myſle a ſacžueža, kotrež na

tuežný roli njerostu. Derje temu, kotrehož khudoba a muſa, hubjenoséž a kichíz cžerja do wobſtajneje modlitwy a ſbóžnikej, tak ſo wón navoſledku žiweje wérn kraſnu móž a ſkódki troſcht na ſamknej wutrobie ſhoni. Hdyž wón može prajicž: Tón Knjes šo sa mnje stara; ty šy mój pomožnik a mój wumóžnik, potom je jeho hubjenſtwo wotſběhnjene; potom je wón ſmutskownje bohaty; potom ſhoni tež wón pomož ſwojeho Boža.

Jenož tón je khudy, kiz w dolach khodži, hŕdzež jeho tón njewjedže, kiz je prajit: Ja šym tón pucž a ta wérnoſež a to žiwenje; nichtó njepſchińde ſ Wótzej, khiba psches inje. Ach kaf wjele je tajkich khudých. A bohaty je jenož tón, kiz može prajicž: Ty Knjeze, naſch ſbóžniko, šy mój pomožnik a wumóžnik ſ hrécha a ſe ſmijercze. Ach, kaf mało je tajkich bohatých! Hdyž někajki cžaſ w zyrkwinym lěcze, dha vohnuje ſwiaty póstny cžaſ, tón pucž, kiz horje na Golgatha wjedze, tež lohkomyſlneho cžlowjeka ſ temu, ſo wón ſebi praschenje pschedpołoži a wotmolwjenje na njo dawa: Ssym ja bohaty abo khudy? Mami ja ſbóžnika a wumóžnika? Abo šym ja hiſcheze w ſmijerczi a w hréchu žiwý? Šamjeū.

Woporniwa luboſež.

(Poſkražowanje.)

Hanžka ſo do ſchpihela ſtupi a hubu woežini: kaf dwaj rynekaj najrjeñſchich parlów ſo rjane běle ſuby ſwéczachu a wona běſche wjcha ſbožownia nad ſwojim wobſedzeniſtvoſtym hacž dotal mało wobſedžbowanym, dokelž móžesche jo wukupiež w ſlužbje džecžazeje luboſeže.

A bjes dležscheho rosmyšlenja ſebi rubiſchko ſwaja, kobluk ſebi ſtaji, nařeſt hicheze jemu pſchecžitawſhi po ſchodze dele ſhwataſche.

„Hdže tak w ſtoku?“ ſo jejny knies w khezi jeje wopraſcha. „A lekarzej!“ wona ſ krótki wotmolwi — a běſche nimo.

„A doktora Wolſowemu bydli běſche khetro kónz. Cžim bliže k wotyknjenemu kónež pſchiñdze, cžim ujemerniſha wutroba w njej dželaſche. Wona ſebi na to pomylili, ſo ſubu ſ forjenjemi twjerdze w mjaſu teža a ſ doboř ſebi na ſwojeho kniesa pomylili, kotrež běſche pſched neſchtō cžažom wot žaložneho bolenja ſubow čwilowaniy k lekarzej dobežal roſkudžen, ſebi khoru ſub wutorhnež dacž, ale pſched lekarjowym durjemi běſche ſo ſazvo wróčil, dokež běſche ſo nabojał. A jejny knies běſche wulki a ſylny muž, kž běſche přeni w rynku pola gardy ſlužo ſtał a ſo tajki ſasche, kaž by mohl ſam ſchtomu ſ forjenjom wutorhnež. Hdyz ſo tajki ſubitorhanja bojesche, ſhoto dyrbjeſche potom ſlaba holza ſapocžecž?“

Tejne krožele buchu mjeuſche a njewěſčiſche. ſkónčnje ſtejo woſta, wona ſo wſcha naboja.

„Dobre ranje, Hańża — ſhoto maſch?“ ſo nechtó praſheſche.

Pſches te ſlowa ſazvo ſama k ſebi pſchiñdze. Wona ſ krótki wotmolwi a dale ſhwataſche.

Hicheze junfróč ju ſatſhaſe, jako ruku na lekarjowu durfowu klinku połoži, ale w njej hlož praji: „Schtož dyrbí, to dyrbí býč“ — a ſa wotomiknjenje běchu durje wocžinjene.

Pſched njej ſtejſche rjenje ſroſčenym muž nehdze tſizheži ſet ſtarý. Wuraſ jeho rjaneho woblieža wutrobu ſ doverjenjom napjelni. Na nim ležesche kaž miše ſlonečne ſwětlo a pſchecželiňu běſche jeho hlož, hdyz ſo wón praſheſche: „S cžim ſměm poſlužicž?“

Hańża pſchi tym wſchém ſlowežka prajicž njemóžesche. Wſcha ſatorhnjena w ſwojim wačoku phtasche a ſkónčnje wureſt ſ Nowinow wucžež, kotrež lekarzej poda, bjes teho ſo by ſlowežka prajila.

Lekar ſo džiwajo na nju hladajſche. „To dyrbí rěkaž, ſo chceče ſebi w ſaſchu pychu rubiež dacž? Dowolcze, ſo waſche ſubu najprjedy pſchepytam. Proſchu, poſyńce ſo! — — — Tak! Scže hižo hdyz w waſchim ſiwiſenju ſubibolenje měla?“

„Zenje.“

„Sm! Haj, to wam na ſlowo wérju. ſubu bjes poroka! Porédko ſu tajke namakacž! S radoſcu wam placžu, ſhotož ſym ſadžil. — — Alle, ſměm ſo praſhecz, ſhoto je waſ ſ tajkemu roſkudženju ſamohlo? Runjež ſměju dobru ſazlužbu, je mi czežko po khléhce hicz. Rospomnícze ſebi tu wěz tola hicheze junfróč, lube džecžo! Wopomnícze, ſo ſebi niž jenož cželnu pychu rubiež, ale ſo w ſu tež neſchtō prjecž dacže, ſhotož je ſ tajke ſtrwoſeži na kóždy pad trébne. Pſchetož niž ſa ſamu pychu je nam ſtvořicž ſubu dał: tutaj dwaj rynkaj grenadirów ſtaj pomozne wójsko žoldka, wonaj dyrbitaj ſa njón pſchihotowacž, jědze roſkužacž — ſ hubjenje pſchihotowanym materialom wón tež niečo ſapocžecž njemóže. To ſebi ſnanou pſchemyſli ſejſeſe, lube džecžo!“

Hańża na lekarja poſladny a praji: „Dyrbjaló wot jeneho ſuba tak wjele wotwižowacž? Ta mam towařſchu, kotrež je tež tak ſtara kaž ja. Tej ſchtyri ſubow poſrachuju. Pſchi tym ju žilka njeboli a jějež móže, ſo je hódnno pſchihladowacž.“

Lekar běſche wſchón pſchecžlapeny. Młoda holza jeho hicheze bôle ſajimaſche. Alle prawo jej dacž njefmědžesche, to jemu jeho lekarſte cžueče ſaſha, teho dla ſtěrdom wotmolwi! „Schtož hicheze nije, móže hicheze pſchimicž. Ta hižo do předka wém, ſo cžaž pſchiñdze, w kotrež wſcha towařſchu ſi wulkej ſrudobu ſacžuje, ſo jej ſchtyri ſubow poſrachuje.“

Hańża wotomiknjenje mijelczeſche, potom praji: „Ssměm ſebi praſhenje dovoſicž, knies doktor? Hdyz ſebi myſlicž, ſo poſrachowazý ſub tak ſtrwoſeži ſechkodži, kž cžemu waſch nařeſt w nowinach? Niežo ſa ſlo, knies doktor!“

Saſo ſo lekar wſchón w hufkoſci cžueſche. Schto běſche to do holzy? Schtož běſche wona runje prajila, móžeſche wón ſa ſame ſranjenje wobhladacž a tola běſche jemu to cžueče zylo zuje; to waſchnje, kaž ta holza rěčesche, na tajku myſli njewjedžesche. Duž jej ſmějſtajto ruku na ramjo połoži a praji: „Ta mam to waſchnje, ſo ſubu předy njetorham, domiž njefjym ludži na to ſedžbliwych cžinil, tajku maja pódla ſchfodu, hdyz mi ſubu pſchedadža a potom ja hakle do džela ſtupju, hdyz je někomu 30 ſchěznakow wjazý winoſtých, hacž jedyn ſub. Wobſtejicž w ſu ſwojim ſadženju?“

„Haj, knies doktor!“ Hańża ſe wſchej wěſtoſežu wotmolwi. Lekar mjeležesche a ſo na hof wobroezi. Wón do ſchpihela hladajſche, hdžez wóžesche njewobfedžbowanym džiwnu holzu wobdžiwacž, kotrež běſche wot prěnjeho wotomiknjenja dobrý ſacžiſchež na njeho cžinila a roſrěčowanje ſi njej běſche jeho hicheze bôle ſajimaſo. Wón ſo ſažo k njej wobroezi a praji: „Niemějſe mi ſa ſlo, hdyz ſo waſ hicheze junfróč wopraſcham, ſhoto je waſ k temu roſkudženju poſmuſo?“

Hańża po zylym cžele tſchepotaſche a ſo wſcha ſacžerwjeni. To běſche na njej widžecž, ſo běſche jej jara czežko na to praſhenje wotmolwiež. Alle lekar tak pſchecželnimje rěčesche; to njeběſche ſama wežipnoſež, ſo ſo praſhesche, to běſche ſprawne dželbracze. Duž ſo jemu dowéri a zylo cžiſche praji: „Dusia mje cžiſcheži, knies doktor! Tſižneži ſchěznakow je ſa mnje kapital.“ — (Poſrachowanje)

Sſwjecži tſio kralojo.

Hodowna duchowna hra.

I. Sawod.

1. Praeludium.

2. Khor a ſolo.

Nam, knježe, pſſežel ſbóžnika,
So cžinil kónz by hubjenitwa!
Naſ wumóž, dokež netk je cžaſ,.
Do kraja ſluba dovjedž naſ!

3. Rezitatio, Aroſo a khor,

po ſez. 35.

Pſchiblizujcze ſo ludy, a ſlowežke; w ſu narodn poſluchajcze; njech ſlowi ſo ſemja a ſhotož je na njej: Wyſtajcze a njebocje ſo! Hladajcze, waſch Bóh dže k wjeczenju, hladajcze, waſch Bóh dže placžicž a ſam pomhač wam. Sſo wotewrjeju ſlepých woſci, hlichich wuſchi wocžinjež ſo, kaž jeleň ſhromy ſtaka a tež němeho jaſyk pſchecža ſo, a wumóženi knjeſowi domoj do Ziona kroča: Wjeſele wocžne wěnuje jich, radoſc a wjeſele je jich džel, žaloſc a ſkózba cžekataj; wyſtajcze, Bóh placžicž dže.

4. Žandželov. khor.

O džecžo ſwiate, witam cže ſi harſami we radoſeži.
Ty ſ měrom ſpiſh, cže ſchfitowacž pſchi nőznej cžmi
hm̄ poſlani.

O ſbóžny dom, hdžez pſchihadžesč; tam ſbože keže
a wjeſele.

II. Hwěſda ſhadaža.

1. Khor.

Sſo, pruha ſlotu, poſkaſaj,
A cžemnoſež nőzna roſežekaj,
Kži ſ bludom bě naſ ſajala,
Naſ dovjedla do ſkaženja!

Ty, knježe, ſwětlo naſche ſy,
Ty napjelni naſche wutroby,
Sſej ſ kħvalenjom a poſkutu;
Wſmi myſle naſche na ſedžbu!

Sſwět cžini wjele ſudanja,
Naſ ſuboſež wutrobu!

Nad nami roſhwęcž wobliežo,
Naſ ſwětlo wérne poſkaž ſo!

2. Kaf ſo mudrym hwěſda ſjewi.

(Deklamacija.)

Sſo w raiſchim kraju hora ſhaha,
Je bje wſchitkimi najwyschſcha;
Sſo mōbre njebjo na nju lěha,
Ju koſha ſelov dymjenja.
Je na nju daloka tež ſtopa,
Sſo hortach krafnoſež pſchecžera
A dwanač ſchědžiwzow wot kopa
Tam ſhlađuje na njebježa.

Sſej cželo ſ plachtu ſwodžewaja,
Tak wodnjo poſni měra ſpja,
A podarmo do wſchego kraja
Džen ſa nich ſwětlo wuliwa.

Dých nóżny, tón jich wubudžuje,
Kíž sichtomow wjerischki pochniwa;
Duż k hwěsdam wbežko pohladuje
A méri Bože njebježa.

Jim knihi njebjes wocžinjene
Ssu je hwojimi džiwami;
Tu štoto widža wupšestrjene,
Kíž wocžomaj ſo ſyboli.
Ssu ſ hwěsdow ſemſke podenidženja
Hdy pósinali a weschczili,
Dha tu bě město ſpokojenja,
Tu widžet Boži wožiwi.

Tež cíle ſ hwěsdow pósnavali
Ssu hwyatu radu njebjeſku,
A tola hiſcheze namakali
Szej njeſku radu najwyschſchu:
Tu hwědu psche wſchě hwědy jaſnu,
Kíž najrjenſcha ſo ſyboli,
Haj hwědu na njebježach traſnu,
Kíž pohanow tež roſhwěczi.

Tu džiwnu hwědu Wileama,
Kíž temu hwečež mějeſche,
Kíž hréchow móz, móz hñjercze ſama
A knježicž ma na Zionje.
To mudreho bě wuprajenje
Tak ſpodžiwna na rānchi kraj;
To ſchedžiwbam bě porueženje
Paſč z njebjo Bože ſ wocžomaj.

Schto ſežežku nahku položuje,
Schto pucž jim dolhi pſchikrótſja?
Schto hlowu ſtaru poſbehuije?
To wjeſela je nadžija.
Je w hñjerczi paſč ſo roſlamalo
Tich wocžko cíſte hwědarſke,
Kíž k njebju bě ſo jaſladaſo,
Ma hiſcheze rjeſche widženje.

Tak někotry je k hwědam cžahnył
A hluſjeneho njewidžil,
A po nim ſaſo druhi ſtanyl,
A jeho hwečlo poſtrowlil.
Czi woteschli ſu tež we wérje
A wumrjeli we nadžiji,
A wotpočuju na temu we mérje
A widža, ſchtož ſu wérili.

Pſchez' dwanacžo paſč ſawostachu,
Czi wo dnyo mera hladachu
A w nozy hweru ſedžbowachu,
Hacž hdze ſchto ſ wocžkom wuhladnu;
A hiſcheze ſpachu w hwojim domje,
Tich ſ teho wježor wubudži,
Duž wuhladachu hlyſhež na fromje
Tam naſdala ſa horami.

Kaf wocžko jich ſo ſablyſkuje!
Kaž ſera, tak na njebježa
Wot ranja hwečlo wuſtupuje
A hwědy wſchitke haſcheja;
A hlaj, a hlaj, něk ſaſwěcziła
Je wjaz hacž hwěda njebjeſta,
Ta ſ wěczneho je hwečla piła
A hwečlo wot tam doſtała.

Ta ſeželete dolhe ſtote pruhi,
Schto porno njeſ ſu hwědy wſchě?
Sſwēt njebjeſti něk ſteji druhi,
Hacž priedy wocžam widžecž bě;
Sſo w ſliwach jeho hwečlo lije,
Kíž pſches hweč wot ſo roſczela
Kaž worjol ſe hſchidłami bije,
Tak hwědy pruhi ſtata.

Pſches ſyńki krajej ſnamijo dachu
Něk wobſboženi dwanačzo,
Kíž na hwědze ſo ſradowachu,
Šo w traſnoſeži jim ſjewi ſo.
Ta ſtejeſche a nječezkaſche,
Wjeſch ſwitac̄ſche tež na ranje,
Sſo w rožy rānſchej hlyſkotaſche,
Se hlonzom ſobu hwečeſeſche.

Kaf hwečeſchťeji ſim wjſche hlowy
Dwě hlonzy někto hromadže
Na wſchitke horj, na wſchě dohy —
O wylkanje, o ſtróženje!
Bě, jako hvalilej dwě hwežy
Sſej ſtvořicžela hromadže,
A předowaſe wſchitke wěžy:
Waſch kral dže, jeho witajeſe!

3. Khor.

Stawaj wſchaf Zionje,
Dokelz twoje hwečlo dže!
Kraſnoſež wulka knjeſova
Sbóžne ſkhadža na tebi;
Wſchón hweč ſryje mrokoſtu,
Ty paſč ſtejſch w jaſnoſeži — haleluja!

Khwalemy knjeſ budž ſam!
S hwědu hwečež pohanam,
Džechu ſa njeſ wjeſeli,
We rukomaj wopory;
Bbh jím ſbože wobradži,
Mę paſč ſodu ſbóžni ſamy — haleluja!

Pokračovanie.

Khesczijanske hwojbne žiwenje w starym čaſku.

(Pokračovanie.)

Ale kſheſcijenjo w starym čaſku ſo niz jenož ſa cželne žiwenje hwojich džecži starachu. Džiwojo na ſlowo Chrystuſowe: „Dajeze džecžatкам ſe mni pſchijnęz“ — hlyſatach, ſo bych ſo džecži do kſheſcijanského woſady pſchijale. Vjes dwěla běſche hižo wokolo ſleta 200 w kſheſcijanskich hwojbach waschnje, ſo ſo džecži kſheſcijach; wokolo ſleta 250 ſo Cyprian wuraſnie pſchecžiwo tym, wupraji, kotsiž myſlach, ſo ſo nowonarodžene do woſmeho dnja kſheſcijez njeſmědža. Sſamo hwyate wotkaſanje ſo w 3. lětſtottku husto džecžom wudželi. Kaf wažne bě jím kſheſcijanske wočehnjenje džecži, je hižo ſ pſchikafne japoſchtola Pawoła w 1. līſeže na Timothea pósnač, ſo ſam ſo tón ſam ſa biskopa wuſvolič, kotrehož džecži ſu poſkufchne a ſe wſchém cžehným waschnjom pſchene; teho runja cžitany w līſeže na Tita, ſo ſo ſa biskopa jenož tón hodži, kotrehož ma wérjaze džecži. Ale wérjazych hromadže japoſchtol napomina, džecži wocžahnęz w pōzecživoſeži a w napominanju k temu knjeſej. „Płodźe džecžom w ſažnej młodoſeži bohabojaſoſež do wutroby, potom maja praweho wajchatarja w ſebi a njeptotriebaja ſwonkowneho hladanja; pobrachuje-li paſč tón, je ſwonkowne hladanje podarmo“ — tak předowaſche Chrysostomus. Wón pſchede wſchém radži, džecži w hwyathm pižmje ſnajomnych ſežinicz; wucžent ſyrfiwiſki wóz Origenes bu wot hwojeho nana k temu džeržanym, ſo wſchědnje něſhto ſ biblijie nauſtň a jemu wuſpěwa; cžitanje w hwyathm pižmje ſo ſa dobry ſredk pſchecžiwo jedeſ ſažazych pižmow wobhlada, kotrehož mějeſche ſtare pohanſtwo runje tak wjele, kaž dženſniſchi džen ſome pohanſtwo. Krucze ſo wotradžeſche, džecži ſkaſenym ſchłovam k hladanju pſchewostajiež abo ſ zyla jím i lóhkomyſlnej czeledžu wobſhadžecž dacž. Sſamo w džecžazych hrajkach ſo kſheſcijanská myſl ſjewi. Biskop Aleksandriſki ſo junfróz na kſheſcijanského hólza dohlada, kotrehož pohanſkeho towaricha kſheſcijesche; to ſo tak kſhutnje a pobožnje ita, ſo wón kſheſcijenizu teho džecža ſa placžazu wupraji a ju wjazym wopjetowacž njeſta; tón kſheſcijanskí hólz paſč, pſchi kotrehož hrajkau ſo pſchichodne powołanie tak jaſnje poſtaſa, běſche tón ſyrfiwiſki wóz, kotrehož pſchecžiwo wopacžnym wucžerjam je jako dobycze krucze ſtejal na tym pósnaču, ſo je Chrystuſ wérny Bóh, wot Wózta we wěžnoſeži porodženy, — mjenujz Athanasius.

Runje je ſo powjedało, kaf jara mějeſche ſo Origenes hwo-

jemu nanej ſa to džakowac̄, ſo běſche tak ſnaty w ſwiatym piſ-
mje; ſ wjetſha pač ſu mac̄erje, kotrež ſu na duchowne živjenie
ſwojich ſynow ſtukowale. Ta hiſheče junfróč na hižo mjeno-
wanu Monnu poſam. Wona mějſche tſi džec̄i, kotrež buchu
wſchitzý ſ duchom žalbowani ludžo. ſ ſwojeho najstarscheho ſyna
Gregorija běſche, kaž ſo to huſc̄iho ſta, hižo do naroda ſa ſlužbu
teho Knjesa polubila. Kaž thětſje možesche, ſ tym džec̄atkom do
žyrkve ſhwataſche a jemu ſwiate pízmo do maleju ruc̄kow po-
loži. Wona jeho ſhutuje ſmyſleneho wočahny. Dako běſche ſo
jako mlodžen ſe ſwojeho mac̄erju roſžohnoval, wona jeho ſe ſwojeho
modlitwu pſchewodžesche, a tónu mlodžen běſche pſchewodžem, ſo
ma ſo modlitwo ſwojeho mac̄erje džakowac̄ ſa wſchelate wum-
ženje ſe ſwonkownych ſtrachotow, na pſch. ſ czeſkeho wichora na
morju, kaž tež ſa wobarnovanie w ſpýtowanjach. Tejm̄ druhij
ſyn Čaſarijuž bu ſławny lekar, ale wona tola ženje ſwoju hiſheče-
janſku wěru njeſapr̄e, kotrež běſche jeho mac̄ wuežila. Runje tak
ſmyſlene wotroſeže a wopokaſa ſo jejna džowka Gorgonija, kotař,
jako jejny kónz — hiſheče do mac̄eřneje ſmijereče — ſo pſchibli-
žesche wſchitſich tych ſwojich (wona běſche tež ſ mandželskej) wo-
koło ſebje ſhromadži, wo tamym ſwjeniu ſwiatocžnje powje-
daſche a ſ tymi ſlowami ſ psalma: „Ta ležu a ſpu zyle ſměrom“
ſwoje živjenie wudycha.

Najſzwěrniſchi pſchec̄zel mjenowanego Gregorija běſche Ba-
ſiliuž, teho runja ſławny ſyrkwinſki wóz. Jego wopoka Maſtrina
starjcha, jeho mac̄ Emmelija a jeho ſotra Maſtrina mlodſcha běchu
ſwěczate wobraſy hiſhečejanſkich ſoniow w tamym čaſzu. Ma-
ſtrina starjcha běſche hiſheče w požledním čaſzu pſchec̄zhanjow wo
ſwoje ſamoženje pſchichla a běſche ſi tým ſwojimi ſéta doſho ſo
w hystych leſach Maſlo-Asiſkeje khowac̄ dyrbiala; wona tež do
wutrobow ſwojich džec̄idžec̄i hiſhečejanſke poſnac̄e wuſhywaſche.
Emmelija, jejna džowka, ſtejſche hrjedž wulkeje ſwójby, wona
mějſche džewjec̄ abo džekac̄ džec̄i, ale kaf derje wona je po
hiſhečejanſkim waſchinu wočahny, wo tym jich poſdžiſche živjenie
ſwedežesche. Jejna džowka, Maſtrina mlodſcha, ſwojeho ſlužbeneho
pſches ſmijereč ſhubi; duž ſo roſžudži, ſwoju mac̄ ženje njevo-
pſchec̄iz, ale jako jejna najſzwěrniſcha ſlužomuſa jej ſtajne f ru-
koumaj byz.

Najſnaežiſha mjes wſchitſimi mac̄erjemi ſtareho hiſhečejan-
ſkeho čaſha je ſ prawom Monika, Auguſtinova mac̄. Hižo jako
hólz běſche Auguſtin czeſcepołny ſwědk pobožnoſeže ſwojeje
mac̄erje był, jako mlodžen pač ſo wottorže a na wopac̄ne pueſe
hrécha wotendže. Monika ſo jara wo njeho rukueſche; ju biskop
troſhtowaſche, kif jej wobkueſi, ſo je njemóžna wěz, ſo móhl ſyn
teſko ſylhou ſhubjemy byz. Tehdom běſche ſe ſwojim ſynom
w poſnac̄nej Afrizy žiwa; wona wjedžesche, ſo by Auguſtin rad ſo
do Italſkeje pſchekydlil, hižez by dale do předka pſchinič móhl,
ale wona ſo bojeſche, ſo ſpýtowanje jeho tam hafle prawje ſtaſy,
teho dla Boha proſchec̄che, ſo njeby jejneni ſynej kónz jeho žada-
njow dozpic̄ dal. „Ty ſapowě jej“, tač Auguſtin poſdžiſho Bohu
w ſwojich wuſhac̄ach praji, „wo ežož běſche junfróč proſhyla, ſo
by jej dal, wo ežož běſche ſtajne proſhyla.“ Pſchi brjohu morja
Auguſtin žaloſežazu mac̄ wofstai. Pſchec̄ivo jejnej woli do Ital-
ſkeje wotjedže. Ale mac̄eřna ſuboſč, kotař chze ſhubjeneho ſyna
jažo dobyz, tež pueſ pſches morjo namaka. Monika ſo je ſwojim
ſynom w Mailandze ſažo ſeňde. Tam wopýtowaſche Auguſtin
Ambroſijowe předowanja, ſo by ſylſhal, kaf rjenje tón řečeſche,
a won ſi dobon ſylſhesche, kaf měrnje won řečeſche. Wéra jeho
džec̄atſta, dohli čaſ podnurjem poſklad, ſo pſches jeho roſtac̄e
a poſkutu jažo poſběhn̄. Ale tež Monika by nutrniſe na Ambroſija poſluchała; jako tón něhdý na hnijaze waſchnje pſchichodniu
ſbóžnoſež wopřka, ſo Monika wižy ſdžeržeč ſiemóžesche; wſcha
hnuta ſawola: „Kſchidla jow! Kſchidla jow!“ (ſo by tam ſleczec̄ ſiňbla). Teho dla Ambroſiuj Auguſtinej ſvoje pſchec̄eſche, ſo mě-
jeſche tajku mac̄. Hižo běſche ſo Auguſtinu wobroc̄il a hiſheče-
niu doſtał, ſebi wona na to myſleſche, ſo ſ nim do wózneho
fraja, do Afrifti, wróćieſe. Ale bóle ſo jej hiſheče do njebeſkeho
wózneho fraja chyjiche. Won a ſwojemu ſynej praji: „Ta
njevěni, ežeho dla dyrbiala hiſheče tudy delſach wofstac̄. Žene
běſche, ežeho dla chyjih hiſheče dale ſiwi byz, njeniſy ſo bych
teſje hiſheče do mojeje ſmijereče jako wěrjaſeho hiſhečejania wo-
hlaſala. To je mi Boh ſpožežil, ſchto tu nětko hiſheče chzu?“ A woprawdze wona po krótkej khorofeji wumreje, hiſheče předy,
hac̄ bě Italſki wopuſhežila. (Štoučenje pſchichodni.)

Wěrnoſež biblie, ſakitana pſchec̄ivo jeje njeſpſchec̄elam.

Kak ſo iſraelſki ſud po něčim pod Božim wodženjom
roſwiwa?

(Pofrcožowanje.)

Dželac̄ ſe rj o.

Dželac̄ je po ſtarym ſlubje pſchiblufchnoſež kózdeho člowjeka.
Pſchibl. 10, 4; Psalm 128, 1. 2. „Derje temu, kif ſo ſiwi ſwojich
rukow džela.“ So pač by dželo „čwila“ njebyla, ſa to je ſabat.
Wunoſck džela bywa pſches Bože žohnowanje, hiž ſo člowjek
po Božich kaſnjach ma, tak bohaty, ſo tež na 7. džen doſzaha
(pſchir. 2. Mójj. 16, 4—36). Tajkeho roſdžela mjes člowjekami,
jo eži jemi jenož dželaja, eži druhj jenož wuzija, po tajfim w bi-
bliji njeje. Druhe ludy maja rjane ſony wo tajfim kraju, w ko-
trymž lenjoſež a ſame wuzivanje ſnježitej (Schlaraffenland).
W paradiſu „džela člowjek ſahrodi a ju wobarmuje“. A ſvoju
paradiſa po tajfim tež dželo ſlužba. Pola wſchitſich pôhanskich
ludow nahlad naděndžes: „Dželo“ je hańba, to jenož ſchlova
wobſtara. Biblia na wopak praji: „Wſchitzý dyrbia dželawi byz“,
pſchi ežimž ſo ſabyeč nježnič, ſo ſyrkwinſka ſlužba, wucženje, ho-
jenje, hladanje prawa, ſchtož ſo wſchitko wot meſchnikow a ſevitow
wobſtara, ſu tak derje dželo, kaž wobdželanje role.

Pſchi tajfich nahladach wo džele ſo ſlužazý ežlowjet
ſa zyle hinaſchego wobhlada, kaž pola pôhanow. Po ſakonju ſu
trojazj:

1. Wſchědni dželac̄erjo, kotsiž ſo na dželo pſchistaja. Žin
ma ſo mſda wſchědnuje wuplaſziež (5. Mójj. 24, 14. 15; 3. Mójj.
19, 13), „pſchetož wón je ſhudý a ſ tym ſdžerži ſwoje živjenje.“

2. Wotroc̄zy. „Woni ſmědža „ſchlovojo“ byz, pſchetož woni ſu
moji wotroc̄zy“, praji tón Knjes (3. Mójj. 25, 42). „Knjesowy wo-
troc̄z“ pač je w Iſraelu ežne mjeno, pſchirunaj ſes. 45, 4, 52,
13. Wotroc̄z je „bratr“ (3. Mójj. 25, 46). Teho dla nježnič
žadyn ſurowje na nim ſnježiž. Hiž ſo to ſtanje, je wotroc̄z
hnydom ſwobodny. Pola pôhanow ma knjes ſi wjetſha prawa,
ſwojeho wotroc̄ka ſabiž — wotroc̄z ſo ſa ſuſ ſiweho ſubla
wobhladuje — po Mójjiažowym ſakonju ſo knjes, kif ſwojeho
wotroc̄ka ſabije, runje tak khosta, kaž žadyn druhj mordar. 2. Mójj.
21, 20, pſchir. 12. ſcht.

Na kózdy pad je wotroc̄z w 7. ſečze ſwobodny; ta ſlužba
traje jenož 6 let (2. Mójj. 21, 2; 3. Mójj. 25, 40). A „njeſuſhež
jeho prýdneho wot ſo, ale ty dyrbis, jeho ſeždrje wobdariež wot
twojeho ſadla, huma, a wot twojeje winiž, ſo jemu daſh wot teho,
i ežimž teſje tón Knjes, twój Boh, požohnował je (5. Mójj. 15,
13 ſcz.).

To teho wotroc̄ſta mōžesche Iſraelſki jenož pſchinič, hiž ſo
běſche jeho ſubla tak pſchedolžene, ſo jo wjazy dale ſam hospodo-
wac̄ nježneſche. Dženbiñiſchi džen ſo hysto doſež ſtawa, ſo ludžo
ſwoje a druhich ludzi ſamoženje pſchec̄inja, lóhkoſmyſleni doſh
napraſkaja a — potom ſwobodni wotendža, ſnanu hiſheče hiž
druhdze neſchto nowe ſapočnu. To ſo mi iſraelſke waſchnje, hac̄
runje ſo na přenje poſhlaſanje krite ſda, tola bóle po prawdze
byz ſda — ſo, hiž iſtò ſwój doſh ſaplac̄iež nježne, ſe ſwoje
ſwójbu ſwéru ſa njón džela, pſchi tón pač ſwój wſchědny ſhleb
ma ſa ſebje a tych ſwojich a ſo je — ſo njeby na pſchecož pod-
ežiſhežany był, — w 7. ſečze ſažo ſwobodny.

3. Šſlužomu (na wězne). Tajzy ſlužomu móža po
Mójjiažowym ſakonju jenož pôhanjo byz (3. Mójj. 25, 39, 40).
To je dže to wobmjeſowanje w ſtarym ſlubje, ſo ſo najprjedy
jenož iſraelſki lud ſa Boži lud wobhladuje, runje ſo hiž na
wjely měſtach to hlybſche poſnac̄e pſchedobijwa, ſo ſu tež pôhanjo
i Božemu krajeſtu powołani (pſchir. ſes. 60; pſ. 96). Hebrejski
móže jenož „ſlužomu na wězne“ byz, hiž w 7. ſečze uječa
ſwobodny byz (2. Mójj. 21, 5. 6. 5. Mójj. 15, 16.) Hiž iſtò
wobhladniwoſež doſež nježneſche, ſo nježneſche w ſwjenju ſam
ſtejec̄ a hiž měžesche pola rojomeho knjeſa ſwój doſh ſhleb a
ſo pſchi tón ſbožomu ežneſche, wón ſam ſe ſwojeje wole ſlu-
žomu wofsta. Sa wobhladzenje ſi tým ſlužomu, tež ſi pôhan-
jimi, to ſame plaeži, ſchtož ſa wotroc̄ſow. „Tenake prawo dyrb
mjes wami byz, temu zuſomniſej kaž temu domjazemu; pſchetož
ja ſym tón Knjes, waſch Boh“ (3. Mójj. 24, 22).

(Pofrcožowanje.)